

Novinky zahraniční knihovnické literatury

62. BALAS, Janet

Copyright in the Digital Era [Autorské právo v digitálním věku] / Janet Balas

In: Comput. Libr. - [Westport]. - 1041-7915. - 18, č. 6 (1998), s. 38-40.

Článek seznamuje s možnostmi, které poskytuje internet specialistům v oblasti autorského práva. Autorka podává výčet významných zdrojů těchto elektronických informací. U.S. Copyright Office na webovských stránkách Kongresové knihovny informuje především o legislativě, která je již projednávána, ale dosud nenabyla platnosti. Pravidelným informačním zdrojem je oběžník „Reproductions of Copyright Works by Educators and Librarians“ (Rozmnožování chráněných děl pro pedagogy a knihovníky) a předplatitelům periodicky zasílané e-mailové zprávy o nových a připravovaných předpisech, publikacích atd. vztahujících se k problematice copyrightu. Upozorňuje i na aktivitu Americké knihovnické asociace (ALA) zaměřenou na copyright a ostatní legislativu a na spolupráci ALA se sdružením pro digitální budoucnost („Digital Future Coalition“ - DFC). Přínosné jsou informace umístěné na webovských stránkách Stanfordské univerzity (Stanford University Libraries), dále báze „Institute for Learning Technologies“ (Columbia University). K významným producentům těchto právních informací patří Tvůrčí iniciativní sdružení („Creative Incentive Coalition“ - CIC), které podporuje ratifikaci smluv se Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO). Příspěvek se dále zabývá technologií sloužící k zabezpečení autorských práv uživatelů, identifikaci digitálních objektů a propojení uživatelů s držiteli práv. Legislativa opírající se o mezinárodní úmluvy pomůže v budoucnosti knihovnám i knihovníkům ke zvýraznění jejich funkce - mj. užitím technologií, které poskytují potřebné informace o copyrightu vydávaných publikací. Webové adresy zmíněných i dalších organizací jsou uvedeny.

63. BATT, Chris

Now is the winter of our Net-content [Zima naší (síťové) spokojenosti] / Chris Batt

In: Public Libr. J. - [London]. - 0268-893X. - 14, č. 1 (1999), s. 12-16.

Článek se zabývá vizí budoucnosti veřejných knihoven. Místní veřejná knihovna je představena jako prvek stability a tradice (vždy to bude místo, kde si lidé půjčují knihy a hledají informace, mohou se obsluhovat sami, případná asistence personálu probíhá jako interakce v reálném čase - „z očí do očí“). Změny způsobují nové technologie, nejnověji sítě v čele s internetem, které způsobily i transformaci publikačního řetězce - všichni mohou být vydavateli. Právě probíhající proměny jsou rozříděny do tří symbolicky pojmenovaných stádií (průzkum terénu, vytváření map, sklizeň). Jejich důležitým a zdůrazněným prvkem je práce se sítěmi a v sítích, spolupráce, vytváření přístupu ke snadnému získání informace bez ohledu na to, v jakém místě sítě se nachází.

64. CZAJKA, Stanislaw

Nowe prawo biblioteczne [Novinky knihovnické legislativy] / Stanislaw Czajka

In: Bibliotekarz. - [Warszawa]. - 0208-4333. - č. 1 (1999), s. 4-8.

Polská knihovnická legislativa prošla od počátku 90. let významnými změnami. V kritickém hodnocení vydaných předpisů je zdůrazněno, že některé z nich již zastaraly a neharmonizují s polským právním řádem. Ke kladům patří např. zákon o povinném výtisku. Největší pozornost autora je věnována zákonu o knihovnách z 27. července 1997 a také zákonu z 28. července 1998, který upravil správní uspořádání v Polsku a kompetenci úřadů. Transformační změny v oblasti místní samosprávy přímo zasáhly veřejné knihovny (1991) a školní knihovny (1996). Většina knihoven přešla do správy místních samospráv (z celkového počtu 36 tisíc se transformovalo 32 tisíc knihoven). Knihovnická veřejnost se aktivně účastnila přípravy nového knihovnického zákona z roku 1997, avšak naděje do něj vkládané splněny nebyly. O nedostacích zákona odborníci věděli již při jeho přijetí. Proto byla vzápětí zpracována novela (v době zveřejnění článku již probíhala procedura jejího schvalování). V autorově hodnocení těchto právních předpisů je vyzdvihnut článek 13 o povinnostech zřizovatele informovat veřejnost v případě omezení provozu nebo zrušení veřejné knihovny (jde o závažnou záležitost vzhledem k tomu, že za posledních deset let bylo v Polsku zrušeno 9 % knihoven a tři čtvrtiny poboček). Ke kladům patří i právní úprava kontroly knihoven, spolupráce mezi knihovnami aj. Přes svůj kritický postoj k novému zákonu hodnotí autor jeho vznik jako pozitivní krok, zejména vzhledem k zastarání předchozí právní normy z roku 1968.

65. DOW, Ronald F.
Using Assessment Criteria to Determine Library Quality [Použití kritérií hodnocení k určení kvality knihovny] / Ronald F. Dow
In: J. Acad. Librarianship. - [Grenwich]. - 0099-1333. - 24, č. 4 (1998), s. 277-281. Lit. 29.
Termínu pohybu v hodnocení se začalo koncem 80. let používat jako prostředku k dokumentování efektivity instituce. Přesuny v zodpovědnosti v 90. letech jsou založeny na těchto měnících se kritériích hodnocení, ale jdou ještě dále v tom, že požadují na institucích, aby hlásily státním agenturám míry vážené výkonnosti proti souborům standardizovaných indikátorů. Nezávislé fakulty a univerzity nezůstaly stranou těchto metod hodnocení. Akademické knihovny jsou přitom důležitou složkou učeného společenství, které tvoří fakulty a univerzity. Knihovny ale tradičně používaly k určení své efektivity a kvality i svého vlivu ukazatele míry vstupních a výstupních zdrojů. Úkolem článku je podívat se na akademické knihovny z hlediska pohybů v hodnocení a přesunů v zodpovědnosti a ilustrovat tak, jak určitá vědecká knihovna vytváří prostředí pro hodnocení ve svém úsilí soustředit se na vliv na vzdělání. Problém byl zkoumán v rámci případové studie v akademickém roce 1996/97 v knihovnickém kampusu univerzity v Rochesteru (the River Campus Libraries of the University of Rochester).
66. FOX, Peter
Microfilming versus digitisation as a tool for preservation : Long-term access to digital material [Mikrofilmování versus digitalizace jako nástroje ochrany fondů : Zajištění dlouhodobého přístupu k digitálním materiálům] / Peter Fox
In: LIBER Quart. - [München]. - 1435-5205. - 8, č. 4 (1998), s. 436-447. Lit. 20.
V roce 1992 přednesl autor na britské konferenci o ochraně fondů v Birminghamu svůj názor na mikrofilm jako médium hrající v této oblasti velkou roli. V kombinaci s dalšími metodami (odkyselení papíru a jeho zpevnění) mu přisuzoval dlouholetou budoucnost. Po šesti letech v zásadě tento názor nemění, jen jej doplňuje o další metody ochrany fondů dané možnostmi digitalizace textu i obrazu. Média, která to umožňují (kompaktní disky), jsou na rozdíl od mikrofilmů přívětivá k uživateli a to je jejich velkou předností. Výzkumné projekty, na nichž se ve světě pracuje, se proto zabývají digitalizací (např. Project Open Book v Yale University Library nebo národní britský program eLib - Electronic Libraries). Autor se dále zabývá problémem dlouhodobé životnosti digitalizovaných dat (včetně jejich konvertování z CD-ROM bez ztráty obsahu na trvalejší médium). Apeluje na vypracování příslušných norem a pravidel (nejen pro uchování, ale hlavně pro vyhledávání digitalizovaných dat). Teprve po vyřešení všech těchto problémů zmizí potřeba mikrofilmování.
67. GARROD, Penny
Skills for new Information Professionals (SKIP) : an evaluation of the key findings [Projekt Kvalifikace nových informačních pracovníků (SKIP) : ověření klíčových ustanovení] / Penny Garrod
In: Program : Electr. Libr. Inform. Syst. - [London]. - 0033-0337. - 32, č. 3 (1998), s. 241-263. Lit., příl.
Předmětem článku je britský výzkumný projekt Kvalifikace nových informačních pracovníků (Skills for new Information Professionals, SKIP). Národní program eLib (Electronic Libraries) reagoval na závěry Folletovy zprávy z roku 1993, dle nichž je využití informačních technologií (IT) zásadní pro efektivní knihovnické služby budoucnosti. SKIP a některé další projekty zkoumají vliv IT na práci knihovníků a informačních pracovníků a na jejich požadovanou kvalifikaci. Popsány jsou cíle a záměry projektu, dostupná literatura, metodologie, použitá technika rozhovorů (s manažery i s řadovými pracovníky na různých úrovních). Konstatuje se, že organizace musí nejen přijímat pracovníky odpovídající novým kvalifikačním požadavkům, ale také vytvořit podmínky pro iniciativu a profesní růst stávajícího personálu. K článku je připojen bohatý seznam literatury a pracovní materiály z projektu SKIP (dotazníky a seznam aktivit).
68. HEINRICH, Kirsten
Amerika - hast Du es besser? : Auskunftsdienst hüben und drüben: Das „Information Center“ der New Haven Free Public Library, Connecticut [Ameriko, jsi lepší? : Informační služby tady a tam. Informační středisko Veřejné knihovny v New Haven, Connecticut] / Kirsten Heinrich
In: Buch. Bibl. - [Bad Honnef]. - 0340-0301. - 50, č. 4 (1998), s. 230-233. Lit. 15.
Autorka podrobně líčí cestu fiktivního čtenáře informační službou (všeobecnou a odbornou) Ústřední městské knihovny v New Haven v americkém Connecticutu. Seznamuje tak se systémem, organizací a pracovními postupy informační služby, s jejím postavením mezi ostatními úseky knihovnické práce a také s etikou práce. Vychází z vlastní profesionální praxe v USA a v Německu a srovnává obě pojetí informační služby; rozdíly vyplývají podle ní z toho, jaký důraz kladou sami knihovníci na tento úsek své práce a jak jsou pro něj připraveni.

69. JIAO, Qun G. - OWNUEGBUZIE, Anthony J.
Perfectionism and Library Anxiety among Graduate Students [Perfekcionismus a „úzkost z knihovny“ u postgraduálních studentů] / Qun G. Jiao, Anthony J. Ownuegbuzie
In: J. Acad. Librarianship. - [Greenwich]. - 0099-1333. - 24, č. 5 (1998), s. 365-371. Lit. 71.
Výzkum perfekcionismu v souvislosti s „úzkostí z knihovny“ a možnosti využití výsledků výzkumu při práci vysokoškolských knihoven se studenty. Hlavní část stati obsahuje výklad použité metodiky a analýzu výsledků výzkumu 108 studentů postgraduálního kurzu metodologie vědecké práce. Vysvětleny jsou pojmy, s nimiž autoři při výzkumu pracovali: perfekcionismus, jeho tři typy a souvislost s psychikou uživatele knihovny, pět vyskytujících se překážek plnohodnotného využívání knihovních služeb studenty různých osobnostních studijních typů. Ukázalo se, že sociálně orientovaný typ perfekcionismu má přímou souvislost s obavami z knihovny. V závěru jsou vyvozeny podněty pro práci knihoven na pomoc studentům (např. bibliografickou instruktáží apod.) a náměty pro další, hlubší výzkum sledovaného problému.
70. KERSLAKE, Evelyn - KINNELL, Margaret
Public libraries, public interest and the information society : theoretical issues in the social impact of public libraries [Veřejné knihovny, veřejný zájem a informační společnost : teoretické otázky společenského vlivu veřejných knihoven] / Evelyn Kerslake, Margaret Kinnell
In: J. Libr. Inform. Sci. - [London]. - 0961-0006. - 30, č. 3 (1998), s. 159-167. Lit.
Četnou odbornou literaturou podložená studie o společenských (sociálních) funkcích a dopadu veřejných knihoven je uvedena vysvětlením pojmu „veřejný“ a pojmu „sociální vliv“, a to i v jejich historickém vývoji. Charakterizuje tři prvky, které v současné době ovlivňují sociální funkci veřejné knihovny: státní dotace, demografické změny na trhu práce, vznik informační společnosti. Sociální vliv veřejné knihovny se projevuje jak na úrovni socio-ekonomické, tak především na úrovni socio-politické, v komunitě a aktivním občanství jako předpokladu demokracie. Občanství a práva občanů, k nimž se dnes řadí právo na informace, je stěžejní otázkou studie: autorky docházejí k závěru, že veřejná knihovna může mírnit rozpor mezi informacemi, které tržní společnost považuje za komoditu, spotřební zboží, a mezi požadavkem univerzální dostupnosti informací.
71. KOHL, David F.
How the virtual library transforms interlibrary loans - the OhioLINK experience [Jak virtuální knihovna přetváří meziknihovní výpůjčky. Zkušenosti OhioLINK] / David F. Kohl
In: Interlending Doc. Supply. - [Bradford]. - 0264-1615. - 26, č. 2 (1998), s. 65-69.
OhioLINK je konsorcium všech knihoven na veřejných i soukromých fakultách a univerzitách sídlících v Ohio. V současné době je do tohoto systému zapojeno 52 knihoven. Popisují se meziknihovní služby týkající se půjčování knih, ale i časopisů a časopiseckých článků. Konsorcium umožňuje přístup k 20 mil. svazků (největší fond ve Spojených státech po Kongresové knihovně). Popisují se možnosti koordinované akvizice (i přes redukci duplicit je 60 % fondu ve více exemplářích). Pokud jde o časopisy, razí se zásada, že na prvním místě jsou plné texty článků, které zajímají čtenáře, teprve pak následují kompletní časopisy. Všeobecně se přechází od individuálních subskripcí ke konsorciálním.
72. LADIZESKY, Kathleen - HOGG, Ron
To buy or not to buy - questions about the exchange of publications between the former Soviet Block countries and the West in the 1990s [Koupit či nekoupit - otázky výměny publikací mezi zeměmi bývalého sovětského bloku a Západem v 90. letech] / Kathleen Ladizesky, Ron Hogg
In: J. Libr. Inform. Sci. - [London]. - 0961-0006. - 30, č. 3 (1998), s. 185-193. Lit. 5.
Dva dlouholetí pracovníci akvizice slovanské literatury Britské knihovny v Boston Spa analyzují na podkladě statistických dat změny v získávání publikací, především periodik, ze zemí bývalého socialistického tábora. Sledují vliv jevů, jako jsou změny v samotné knižní produkci, zánik dodavatelských organizací a především stále snižování finančních prostředků, na pokles rozsahu výměny publikací. Zdůvodňují zrušení některých výměnných dohod ze strany Britské knihovny a příklon k přímému nákupu publikací jako efektivnější a levnější formě akvizice. Doplněno zprávou o diskusi k problému na konferenci Americké asociace knihoven (ALA) v roce 1997 a na výročním semináři knihovníků slovanských knihoven USA téhož roku.
73. LOVE, Christine - FEATHER, John
Special collections on the World Wide Web : a survey and evaluation [Přehled a zhodnocení speciálních sbírek na webu] / Christine Love, John Feather
In: J. Libr. Inform. Sci. - [London]. - 0961-0006. - 30, č. 4 (1998), s. 215-222. Pozn., tab.
Uvádějí se výsledky analýzy dotazníkového průzkumu provedeného ve vybraných britských univerzitních knihovnách, o nichž je známo, že mají buď významné speciální sbírky dostupné na webu, nebo jsou aktivní při

využívání takových sbírek. Za speciální sbírky jsou zde považovány takové kolekce materiálů, které jsou významné svým stářím, výjimečností, proveniencí, tematikou nebo dalšími charakteristikami. V rámci průzkumu se uskutečnily rozhovory s pracovníky, kteří mají na starosti rozvoj webovských stránek. Zkoumaly se výsledky těchto iniciativ a hodnotil se též význam přístupu ke speciálním sbírkám prostřednictvím internetu. Zvláštní pozornost byla věnována problému online (dialogových) nebo virtuálních výstav z těchto sbírek. Na základě shromážděných údajů autoři došli k následujícím závěrům: základním cílem prezentace speciálních sbírek na webovských stránkách je poskytnutí publicity těmto souborům a umožnění potenciálním uživatelům tyto sbírky využívat. Jsou uvedeny internetové adresy institucí zapojených do průzkumu.

74. MENGELS, Ute

Uhrheberrecht und Bibliotheken : Überblick über neue Entwicklungen [Autorské právo a knihovny : Přehled jeho nejnovějšího vývoje] / Ute Mengels

In: ABI-Technik. - [Wiesbaden]. - 0720-6763. - 18, č. 1 (1998), s. 2-14. Lit. 64.

Článek poskytuje komplex údajů o profilaci a rozvoji německého autorského práva v posledních letech v návaznosti na knihovnictví, elektronické dokumenty, internet, mezinárodní autorské právo i evropské iniciativy a projekty (EBLIDA, ECUP). Značná pozornost je věnována zhotovování kopií autorských děl, jejich rozšiřování i autorským poplatkům za půjčování knih ve veřejných knihovnách (v SRN se již od roku 1985 platí poplatky za užívání kopírovacích přístrojů). Do oblasti autorského práva se promítá i nárůst počtu elektronických dokumentů v knihovnách. Autor v článku cituje provokativní názor Nicolase Negroponteho (Institut of Technology, Massachussets; Negroponte bývá nazýván „mediálním guru“) o úplném zhroucení autorského práva v digitálním věku. Významné soudní spory však naznačují nutnost návratu k autorskému právu. Žaloby byly podány i na některé německé knihovny (zejména kvůli účelu využití kopií). Využívání moderních technických prostředků v knihovnách (internet) přináší do autorského práva nové prvky, které často nejsou právně upraveny. Moderní pojetí autorského práva musí počítat s harmonizací národních zákonů s právem Evropské unie. Jde o ochranu počítačových programů, databází, o předpisy vztahující se k nájemnímu a výpůjčnímu právu aj. Jsou uváděny příklady SRN, kde např. funguje Iniciativa spolkových zemí k urychlení knihovnických a informačních služeb (SUBITO, týká se vztahu mezi autory a nakladateli). Německo respektuje mezinárodní právní předpisy (Revidovaná Bernská úmluva, TRIPS aj.). Knihovnická sdružení SRN prosazují pro uživatele volný přístup k tištěným i elektronickým dokumentům a možnost zhotovování kopií pro osobní využití. Diskutuje se o modelu poplatků za služby knihoven. Je pravděpodobné, že autorské právo nepřestane platit; svědčí o tom materiální zájmy zúčastněných subjektů i nárůst autorskoprávních předpisů. Význam ekonomických a právních hledisek v budoucnosti zřejmě převáží nad technikou získávání informací.

75. MÜLLER, Patrick

Europäische Menschenrechtsdokumentation : Professionalität und Pragmatismus. Meeting des European Coordination Committee on Human Rights Documentation, Bukarest [Evropská dokumentace lidských práv : Profesionalita a pragmatismus. Setkání Evropského koordinačního výboru pro dokumentaci lidských práv v Bukurešti] / Patrick Müller

In: Nachr. Dok. - [Frankfurt a.M.]. - 1434-4653. - 49, č. 3 (1998), s. 134-136.

Zpráva o setkání Evropského koordinačního výboru pro dokumentaci lidských práv (European Coordination Committee on Human Rights Documentation - ECCHRD) konaném v únoru 1998 v Bukurešti. Účastníci, většinou představitelé nevládních organizací, kteří byli z jedné třetiny z Rumunska, z jedné třetiny ze zemí střední a východní Evropy a z jedné třetiny z Evropy západní (Česká republika není v článku ve výčtu účastníků jmenována), informovali o akcích pořádaných k tématu lidských práv a jejich dokumentace během roku 1997. Dokumentace lidských práv zahrnuje informace z různých oborů (právo, medicína, psychologie, sociologie atd.). Byly probírány otázky jednotných pravidel zpracování informací a jednotného softwaru, které umožní jejich výměnu. Hovořilo se o využití internetu pro šíření informací o lidských právech, v té souvislosti i o jeho nevýhodách (problémy vyhledávání, možnosti organizací zaměstnávat webmastera a systematicky se věnovat této činnosti). V článku jsou uvedeny URL několika organizací a také informace o projektu databáze HURIDOCs (Human Rights Information and Documentation Systems).

76. NAUMANN, Irene - SCHELLENBERGER, Falk

Die neue Haupt- und Musikbibliothek der Städtischen Bibliotheken Dresden im World Trade Center (WTC) [Nová ústřední a hudební knihovna sítě městských knihoven Drážďan v komplexu budov Světového obchodního centra] / Irene Naumann, Falk Schellenberger

In: ABI-Technik. - [Wiesbaden]. - 0720-0763. - 18, č. 3 (1998), s. 273-281.

Podrobný popis výstavby a zařízení ústřední a hudební knihovny městské sítě knihoven v Drážďanech počínaje podmínkami, které bylo nutno dodržet po rozhodnutí městské rady v červnu 1996, že základní knihovna bude

přemístěna do komplexu budov Světového obchodního centra, aby tak mohla plnit funkci informačního, kulturního a oddechového střediska hlavního města země (Sasko). Popsáno je řešení jednotlivých podlaží, rozmístění služeb čtenářům, fondů, pracovišť personálu, technické zajištění provozu včetně elektronických sítí pro vnější i vnitřní komunikaci. Je připojena informace o rozsahu služeb, fondů a užité plochy a závěrem výhled rozvoje celé městské sítě knihoven do roku 2001.

77. PROCTOR, Richard
People, politics and hard decisions [Lidé, politika a těžká rozhodnutí] / Richard Proctor
In: Public Libr. J. - [London]. - 0268-893X. - 14, č. 1 (1999), s. 2-4.
Zpráva o výzkumu zaměřeném na příčiny a následky zavírání místních knihoven nebo omezování jejich otvírací doby. Výzkum byl uskutečněn ve Velké Británii na zakázku Britské knihovny s cílem zjistit důsledky omezování služeb místních knihoven v 70. a 80. letech. Autor informuje o metodách a technikách použitých při výzkumu, uvádí přesná čísla dokumentující omezování služeb místních knihoven, všímá si širších společenských souvislostí i charakteristických detailů. Rozhodnutí uzavřít knihovnu předcházelo obvykle delší období zhoršování služeb. Často nebyl doceněn význam knihovny pro život obce. Je zajímavé, že uživatelé upřednostňovali „svoji“ knihovnu i přes restriktce a zhoršování služeb proti knihovně patřící „cizí“ komunitě. Potvrdila se důležitost terapeutické role knihovny v místní komunitě. V případě dětí znamená místní knihovna - je-li dosažitelná bez problémů - také výcvik nezávislosti, schopnosti vlastního rozhodování atd.
78. RAFSTE, Elisabeth T.
The school library in Norway : Vision and Reality [Školní knihovna v Norsku : Koncepce a skutečnost] / Elisabeth T. Rafste
In: Scand. Publ. Libr. Quart. - [Oslo]. - 0036-5602. - 31, č. 4 (1998), s. 25-30. Lit.
Projekt reformy norského školství z roku 1993 položil důraz na samostatnost studia a kritické hodnocení získávaných informací. Nové učební osnovy pro desetiletou povinnou školní docházku určují postavení a úlohu školní knihovny v učebním procesu a ve výchově žáků ke správnému způsobu učení, k vyhledávání a využívání informací. Pedagogická funkce školní knihovny předpokládá fondy dostatečné co do obsahu a forem, vhodně zařízené a technicky vybavené prostory a knihovníka jako rádce a pomocníka žáků při práci s informacemi. Celonárodní průzkum školních knihoven na základních a nižších středních školách z roku 1997 ukázal, že jejich stav zdaleka neodpovídá deklarované pedagogické funkci. Odpovědi na dotazník rozeslaný téhož roku vyšším středním školám svědčí o tom, že zde jsou školní knihovny po všech stránkách mnohem lépe připraveny plnit svou úlohu. Podmínkou zlepšení situace je především výchova a odborná příprava budoucích knihovníků a učitelů.
79. Relativ geringe Erfolge deutscher Informationsanbieter in INFO 2000 [Relativně malý úspěch německých producentů informací v programu INFO 2000]
In: Nachr. Dok. - [Frankfurt a.M.]. - 1434-4653. - 49, č. 3 (1998), s. 184-186.
Komentář k vyhodnocení projektů předložených producenty a zprostředkovateli multimédií evropských států v zahajovací a v závěrečné fázi evropského programu INFO 2000 (vyhlášen XIII. generálním ředitelstvím Evropské komise s cílem podpořit rozvoj evropského multimediálního průmyslu a jeho celosvětový dopad, a to na základě spolupráce evropských zemí, vytváření konsorcií atd.). Tabulky ukazují pořadí států s nejlepšími projekty v obou fázích. Závěrečná poznámka hodnotí výsledky z hlediska kvality národních produkcí multimediálních technologií a uvádí důvody, proč se Německo dostalo na čtvrté místo - počtem projektů i zúčastněných organizací daleko za Francií, Británií a Itálií.
80. ROMAN, Richard
Un nouveau service en ligne de la British Library : INSIDE [Nová online služba Britské knihovny : INSIDE] / Richard Roman
In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 43, č. 3 (1998), s. 46-48.
V rámci hledání nových cest zpřístupnění dokumentů Britská knihovna (British Library - BL) vyvinula a zprovoznila službu INSIDE, která umožňuje prostřednictvím internetu (ale také CD-ROM) prohledávat fondy BL, objednávat dokumenty a vyřizovat tyto objednávky v garantované lhůtě (minimálně do dvou hodin), to vše s pomocí co nejjednoduššího interface, v co nejpříznivější kvalitě a cenové relaci. Služba INSIDE se opírá o vlastní databázi, která byla vytvořena na základě jazykové a tematické analýzy informačních požadavků přicházejících online do knihovny (15-20 tisíc denně); bylo vybráno 20 tisíc titulů vědeckých a odborných časopisů (přírodní a technické vědy, lékařství, společenské vědy, umění, řemesla, řízení podniků, právo), které se excerpují, do báze byl také začleněn významný fond konferenčních materiálů (jejich roční přírůstek činí 16 tisíc jednotek). Tyto zdroje umožňují vyhledávání článků. Do báze byl dále integrován fond 250 tisíc titulů časopisů uchovávaných v Boston Spa (umožní vyhledávání po úroveň titulu časopisu). Dodávání publikací bylo v době napsání článku (1998) možné faxem,

poštou nebo posílíčkem a předpokládalo se budoucí využití elektronické cesty. INSIDE je popisován jako pružný systém využitelný pro jednotlivce i pro instituce, nabízející možnosti kombinací přístupových práv pro zaměstnance (jsou rozlišeny vyšší abonentních poplatků). Informace o službě (a zejména o cenách) lze nalézt na webu BL (<http://www.bl.uk>).

81. RONAYNE, Liam

A New Deal for Irish Libraries [„New Deal“ pro irské knihovny] / Liam Ronayne

In: Public Libr. J. - [London]. - 0268-893X. - 14, č. 1 (1999), s. 17-22.

Článek je zprávou o dokumentu Ministerstva životního prostředí a místní správy Irské republiky nazvaném Branching Out : a new public library service. Dokument je vlastně projektem vládní politiky v oblasti veřejných knihoven a informačních služeb. Je popsán výchozí stav a hlavní problémy irského knihovnictví a cesta, která vedla Irské sdružení knihoven i vládu k poznání nutnosti vytvoření vládní politiky s cílem pozvednout veřejné knihovny na úroveň požadavků Evropské unie. Hlavními problémy byly financování, zavádění informačních technologií, vzdělávání knihovníků, koncepce národní sítě veřejných knihoven. K prioritám nově zformulované knihovnické politiky irské vlády patří: zajištění rovného přístupu k informacím a ke vzdělávání (zajímavým detailem je poukaz na souvislost s rovnými možnostmi financování nákupu fondů), místo knihoven v celoživotním vzdělávání, v kultuře (v menších obcích jsou často jedinými institucemi umožňujícími kulturní aktivity), výzva místním úřadům vytvořit strategii přístupu ke službám knihoven, formování sítě knihovní infrastruktury.

82. SCHMIEDMAIER, Dieter

Das Robinson Crusoe-Syndrom und die Bibliotheken : Bemerkungen zu drei deutschsprachigen Veröffentlichungen über „One-Person Libraries“ [Robinsonův syndrom a knihovny : Postřehy ze tří německých publikací o „One-Person Libraries“] / Dieter Schmiedmaier

In: Bibl. Forsch. Prax. - [München]. - 0341-4183. - 22, č. 2 (1998), s. 258-261.

Článek upozorňuje na publikace týkající se knihoven s jedním pracovníkem - anglicky „one-person library“ (OPL). Tento anglický výraz se již běžně užívá v německých textech, a to i v renomovaných publikacích. Autor v úvodu shrnuje definice termínu, jeho varianty („solo library“, „solo librarian“, „solo information professional“), objasňuje příčiny, které vedly k užívání anglického termínu (OPL) i v německém odborném jazyce. Jádrem článku je pak přehled faktorů, které ovlivňují činnost OPL, a popis nároků kladených na jejich pracovníky. Jsou připojeny recenze tří německých publikací o problému OPL.

83. STRANDBERG-LAINE, Åsa - VISA, Marja-Liisa

Who needs whom? : Teachers and school librarians working together [Kdo potřebuje koho? : Učitelé a školní knihovníci pracují společně] / Åsa Strandberg-Laine, Marja-Liisa Visa

In: Scand. publ. Libr. Quart. - [Oslo]. - 0036-5602. - 31, č. 4 (1998), s. 10-13.

Při zavádění školské reformy na přelomu 60. a 70. let vznikla i ústřední školní knihovna základních škol v Lieto, menším městě na jihozápadě Finska. Knihovnice a učitelka z této instituce referují o národním projektu zajišťování informací místním základním školám, založeném na spolupráci škol, školních a veřejných knihoven, místních úřadů a učitelů (Aquarium Project). Dílčími záměry jsou zpracování automatizovaných souborných katalogů místních knihoven, formování fondů školních knihoven a zásobování výměnnými soubory (prioritně literaturou k regionální historii a geografii) i testování nových pedagogických metod. Krácení státní dotace obcím zpomalilo rozvoj a modernizaci školních knihoven nejen v Lieto, nicméně zde pokračují práce na vytvoření informačních center ve školách vybavených počítačovými terminály a připojených k internetové síti.

84. TRINKAUS-RANDALL, Gregor

Library and Archival Security : Policies and Procedures to Protect Holdings from Theft and Damage [Bezpečnost v knihovnách a archivech : Strategie a postupy ochrany fondů před odcizením a poškozením] / Gregor Trinkaus-Randall

In: J. Libr. Administration. - [New York]. - 0193-0826. - 25, č. 1 (1998), s. 91-112. Lit. 5.

Článek obsahuje pokyny pro personál knihoven a archivů zodpovědný za uchovávání, využívání a ochranu fondů. Do podrobností probírá postup vyhodnocování vnějších i vnitřních podmínek bezpečnosti, zvláštní péči o nejcennější materiály, zásady ochrany fondů v neveřejných prostorách (připomíná možnost zcizení personálem), v čítárnách a studovnách (včetně úlohy dozorčího pracovníka), evidence přítomných badatelů, dodržování pravidel chování a zacházení s vypůjčenými materiály, přehledného a kontrolu uspořádání uživatelských prostor. Zabývá se udržováním optimálního mikroklimatu ve skladovacích prostorách a otázkami působení vnějších vlivů vůbec (teplota, vlhkost vzduchu, přirozené světlo, zářivkové osvětlení, UV záření, znečištění ovzduší), popisuje prvky plánu připravenosti na náhlé ohrožení (oheň, záplavy), zdůrazňuje výchovu a výcvik personálu ke stálé odpovědnosti za bezpečnost fondů.

85. WOOD, D. J.

Peer review and the web : The implications of electronic peer review for biomedical authors, referees and learned society publishers [Odborný posudek na webu : Důsledky elektronického odborného lektorování pro autory v oboru biomedicíny, lektory a vydavatele ve vědeckých společnostech] / D.J. Wood

In: J. Doc. - [London]. - 0022-0418. - 54, č. 2 (1998), s. 173-193. Lit. 21.

Popis jednoho z projektů britského programu Elektronické knihovny (eLib), a sice ESPERE (Electronic Submission and Peer Review), který se zabývá kulturními a technickými problémy realizace procesu elektronického odborného lektorování v biomedicině a ve vydavatelstvích vědeckých společností. Internet poskytuje vědcům nové příležitosti při vyhledávání informací i vzájemné komunikaci. Posudky na příspěvky v biomedicině se však zpracovávají postaru - na tvrdých kopiích zasílaných poštou. Přitom články samotné jsou dostupné jako textové soubory a jako takové se používají při produkování jak tištěného, tak elektronického časopisu. Konvenční způsob zpracování posudku se různí podle velikosti časopisu, názoru lektora a jeho historického zázemí. U malých časopisů může být redaktor zodpovědný za přijímání příspěvků a jejich zasílání lektorům, kteří hodnotí kvalitu článku a napíší posudek. U velkých časopisů je tento proces mnohem složitější (týká se většího množství článků, které jsou mnohdy posuzovány opakovaně). Popisují se jednotlivé etapy lektorování a názory vydavatelů na možnosti elektronického lektorování (řídícího se srovnatelnou metodikou). Většina vědců i vydavatelů, kontaktovaných v rámci dotazníkového průzkumu, velmi podporuje projekt ESPERE (tento výsledek byl získán analýzou dotazníků zaslaných 200 členům redakcí a vědcům z pěti fakult biomedicíny).